

Przedmowa

Bezdomność stanowi istotny problem współczesnych społeczeństw na całym świecie, niezależnie od ich stopnia rozwoju. Niepokojące jest to, że prawie dwa miliardy osób żyje w skrajnych warunkach, a skala bezdomności stale rośnie. Jak pokazują statystyki, w Europie bezdomność dotyczy ponad 4,1 miliona osób, a należy podkreślić, że są to jedynie szacunki. Ostatnie badania metodą spisową (Ogólnopolskie badanie bezdomności realizowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej) wskazują, iż w Polsce jest ponad 30 tysięcy osób bezdomnych. Jak jednak podkreślają podmioty pozainstytucjonalne, takie jak stowarzyszenia czy fundacje zajmujące się osobami w kryzysie bezdomności, dane te są w dużym stopniu niedoszacowane (nawet o kilkaset tysięcy).

Zjawisko bezdomności nie ma jednej uniwersalnej definicji, a pojmowanie go jest uzależnione od kultury oraz poziomu cywilizacyjnego danego rejonu świata. Dość powiedzieć, że w niektórych krajach Europy bezdomność jeszcze ciągle utożsamia się z włóczęgostwem, żebractwem i jest penalizowana.

Równie istotne w tym kontekście wydaje się obrazowanie bezdomności i osób bezdomnych przez ogólnie pojęte media (telewizję, internet). Autor ukazuje za pośrednictwem przeprowadzonych badań wiedzę oraz postawy społeczeństwa polskiego w zakresie tej problematyki. Obraz ten w sposób istotny kształtuje postawy społeczne wobec problemu bezdomności. Pod tym względem przyczynia się do wytwarzania grupowej niechęci, stereotypów i etykietowania. Warunkuje tym samym język dyskursu, który odpowiedzialny jest za działania, a działanie to nie może być kształtowane przez świadomość określoną na podstawie mitów, stereotypów czy wręcz archaicznego wnioskowania z pominięciem wiedzy, a w konsekwencji, w skrajnych przypadkach, może prowadzić do zachowań patologicznych i kryminalnych.

Przedstawione w książce postawy, a zwłaszcza stan wiedzy społeczeństwa nie są optymistyczne. Wiedza społeczna na temat problemu, według przeprowadzonych badań, jest niewielka, a postawy społeczne wobec wykluczonych są negatywne, łącznie z uznaniem konieczności penalizacji bezdomności. W kontekście tak ogromnego problemu społecznego przeprowadzona przez Autora analiza postaw społecznych ma zasadnicze znaczenie. Pozytywne postawy oraz wiedza mogą wesprzeć realizowane programy społeczne, a przede wszystkim uczulić społeczeństwo na ten problem.

Zwracam przy tym uwagę na mające – jak sądzę – niebagatelne znaczenie dla procesu poznawczego przekazywanie prawdziwych informacji, które stanowią podstawę zapobiegania deformacjom postaw wobec tak skrajnej formy wykluczenia.

Książka doktora Rolanda Dobrzeńckiego-Łukasiewicza pt. *Bezdomność i bezdomni w opinii społeczeństwa polskiego* jest publikacją niezwykle społecznie ważną i aktualną. Zawiera szczegóły kształtowania postaw społecznych, jednocześnie obrazując wiedzę na ten temat. Istotnym elementem podnoszonym w pracy jest wpływ nierzetelnych informacji na opinię społeczną oraz na kwestie kształtowania polityki społecznej, chociażby w zakresie akceptacji przez społeczeństwo działań mogących wywołać społeczne niezadowolenie, na przykład w zakresie szeroko opisywanego projektu *housing first*.

Przedstawiona czytelnikom książka stanowi dojrzałe studium teoretyczno-empiryczne o wieloaspektowym charakterze z zakresu socjologii, prawa, antropologii kulturowej, filozofii pedagogicznej, pedagogiki kultury i kryminologii. Niniejsza publikacja, wykorzystując metodologię nauk społeczno-humanistycznych, w sposób kompleksowy diagnozuje źródła kształtowania się świadomości i wiedzy społeczeństwa polskiego w zakresie zjawiska makrostrukturalnego, jakim jest bezdomność, oraz problematykę mikrostrukturalną w odniesieniu do ocen, sądów i wyobrażeń na temat osób bezdomnych.

Zastosowane w badaniu analizy statystyczne, podkreślające charakter socjologiczny opracowania, w sposób bardzo ciekawy przeprowadzają działania w zakresie zastosowania matrycy hermeneutycznej z wykorzystaniem empiryzmu oraz wieloletnich międzynarodowych badań dotyczących zjawiska bezdomności. Autor zastosował rozbudowany aparat pojęciowy, definicyjny i dowodowy w ramach głównego nurtu dociekań wspartego na gnozeologii, uwzględniając jednocześnie aspekt rozumienia racjonalnego.

Książka przedstawia otaczającą nas rzeczywistość oraz indywidualizm zachowania i postawy zorganizowanego społeczeństwa, które odzwierciedlają esencjonalność wspólnotowo-kulturową względem tego zjawiska.

Nie można także nie zauważyć, że Autor publikacji jest zwolennikiem dualnego weryfikowania wiarygodności wysuwanych twierdzeń i tez. Dopuszcza w swych rozważaniach orientację ontologiczną opartą na metodzie idealizacji. Na poziomie myśli oraz logicznego wnioskowania w pracy wyraźnie przejawiają się wątki racjonalno-aksjologiczne.

Należy też podkreślić, że Autor jest wieloletnim badaczem problemu bezdomności nie tylko w Polsce, ale także w Unii Europejskiej. Przedstawiona czytelnikom książka jest kontynuacją analiz problemu bezdomności i wykluczenia, dotyczy także perspektywy widzenia bezdomności przez – jak określa Autor – społeczeństwo „domne”.

Publikacja pt. *Bezdomność i bezdomni w opinii społeczeństwa polskiego* stanowi koherencyjną całość. Jest to pozycja ważna i potrzebna, ponieważ wpisuje się w naukowy nurt rozważań dotyczących problematyki polityki społecznej kreowanej także przez pryzmat społecznego uznania, aprobaty i postaw.

Analizy i rozważania Autora doprowadziły więc do słusznych rekomendacji w zakresie poszerzania wiedzy na temat bezdomności zarówno na płaszczyźnie instytucjonalnej, jak i medialnej, z wykorzystaniem najnowszych technologii informacyjnych oraz platform internetowych. Dzisiejszy świat jest stechnicyzowany, poddany presji mediów. Informacje z tych źródeł często mają charakter nieprawdziwy, mylny i głęboko deformujący społeczne postrzeganie rzeczywistości, budują także wzajemne antagonizmy i stereotypy. Książka ma przede wszystkim na celu przekazywanie prawdziwych informacji na temat problemu bezdomności, a nie stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji.

Doktor Roland Dobrzeńcki-Łukasiewicz umiejętnie łączy zainteresowania naukowe dotyczące osób w kryzysie bezdomności, scalając zagadnienie wykluczenia społecznego, reintegracji i destygmatyzacji z praktyką zawodową, co znajduje odzwierciedlenie w prezentowanej Czytelnikowi książce.

Publikacja jest wartościową i znaczącą pozycją w danym zakresie przedmiotowym, a Czytelnicy odnajdą w niej przemyślaną formę interdyscyplinarnych badań wraz z uwagami natury filozoficznej abstrahującymi i antycypującymi w sposób zdecydowany w kierunku przyszłości zarówno społecznego widzenia bezdomności i osób bezdomnych, jak i odnoszące się do problemu prawidłowego kształtowania postaw wobec problemów społecznych oraz zagadnień instytucjonalnego radzenia sobie z tym zjawiskiem w kontekście analizy postaw społecznych.

Brunon Hołyst